

## ความต้องการของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชันโรงตำบลป่ากี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

Need of People to Establishing Educational Environmental Center on  
Conservation of Local Wisdom on Stingless Bees, Patawee subdistrict,  
Makham district, Chanthaburi Province.

เกียรติภูมิ จันเต<sup>1</sup>, สุนทรี จีนอรม<sup>2</sup>, ปัณณรักษ์ อกลภักดี  
Kiattipoom jante, Soontaree Cheentam, Pannraphat Takolpuckdee

### บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและเบริ่งเที่ยบลักษณะ  
ส่วนบุคคลของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญา  
ผึ้งสายพันธุ์ชันโรง ตำบลป่ากี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ  
(Survey Research) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภากהท้องถิ่น  
ครูและบุคลากรทางการศึกษา กลุ่มเกษตรกร จำนวน 345 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ได้คือ<sup>1</sup>  
แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.75 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์  
ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย станเบียงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 57.4 เพศหญิง ร้อยละ  
42.6 อายุส่วนใหญ่ อยู่ระหว่าง 30 - 42 ปี ร้อยละ 65.8 จบการศึกษาส่วนใหญ่ระดับ  
ประถมศึกษา ร้อยละ 71.9 สถานภาพส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ร้อยละ 87.5 มีความต้องการ  
ให้จัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชันโรง ตำบล  
ป่ากี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ร้อยละ 100 ความต้องการลักษณะของศูนย์  
สิ่งแวดล้อมศึกษา พบว่า ควรเข้าไปมีบทบาทสนับสนุนการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่  
( $\bar{x} = 4.14$ ) จัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับผึ้งสายพันธุ์ชันโรงเกิดขึ้นในตำบล ( $\bar{x} = 4.11$ )

<sup>1</sup> นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

<sup>2</sup> อาจารย์, <sup>3</sup>ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

เทศบาลตำบลป่าตวีควรสนับสนุนสถานที่ งบประมาณ และบุคลากร อย่างต่อเนื่อง ( $\bar{x} = 4.10$ ) และควรจัดกระบวนการฝึกอบรมโดยอาศัยฐานการเรียนรู้ในชุมชนและจัดตามสภาพจริง ( $\bar{x} = 4.08$ )

การเปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคลกับความต้องการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชันโรง พบร่วม อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ แตกต่างกันมีความต้องการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชันโรงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.01$ )

ข้อเสนอแนะ ควรดำเนินการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชันโรงตำบลป่าตวี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี โดยเทศบาลตำบลป่าตวีต้องจัดสรรวาระพยากรณ์การดำเนินการอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง จะต้องมีเครือข่ายระหว่างส่วนราชการและภาคประชาชน ชี้สามารถให้บริการจัดการฝึกอบรมทั้งในและนอกสถานที่ ตลอดจนการมีฐานการเรียนรู้ในชุมชนให้สามารถเรียนรู้ได้ตามสภาพจริง

**คำสำคัญ** : ความต้องการของประชาชน ศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษา ผึ้งสายพันธุ์ชันโรง

## Abstract

This research had the objective to study the need and to compare the personnel characteristics of people to establishing environmental education center on conservation of local wisdom on stingless bees, Patawee subdistrict, Makham district, Chanthaburi. It was survey research. The sample group was leaders of local administrators, councilor, teachers and educational personnel, agriculturist group in the number of 345 samples. The tools used were questionnaire and Cronbach's alpha reliability coefficient was 0.75, data analyzed by percentage, average, standard deviation and t-test statistical value.

From the research, it was found that the sample group was male in the rate of 57.4%, female in the rate of 42.6%. Most of them were between 30 -

42 years in the rate of 65.8%. Most of them had graduated with elementary education in the rate of 71.9%. Most of them were agriculturists in the rate of 87.5%. Regarding the need of establishing environmental education center on conservation of local wisdom on stingless bees, Patawee subdistrict, Makham district, Chanthaburi., it was found that the need was in the rate of 100%. Regarding the characteristics of educational environmental center on conservation of local wisdom on stingless bees, most of them want to have supporting role of educations in schools in the area ( $\bar{x} = 4.14$ ). Then, there was training on Stingless bees in the sub district ( $\bar{x} = 4.11$ ) the need for Patawee municipality to support budget and personnel continuously ( $\bar{x} = 4.10$ ) and the need to arrange training process by using learning basics in community and arranged as actual circumstances ( $\bar{x} = 4.08$ ).

Comparison of personnel characteristics with the need of establishing educational environment center on conservation of local wisdom on stingless bees, it was found that different age, educational levels and status had different need of establishing educational environment center on conservation of local wisdom on stingless bees with statistical significance ( $p < 0.01$ ).

Recommendation was that it should establish educational environmental center on conservation of local wisdom on stingless bees, Patawee subdistrict, Makham district, Chanthaburi. Patawee Municipality should allocate operating resource sufficiently and continuously. There must be network between government center and people sector which could provide training service inside and outside the place and there must be learning base in community to enable learning according to the actual circumstances.

**Keywords** : need of people, educational environment center, stingless bees

## ນາທຳກໍາ

การเพิ่มขึ้นของประชารถกอย่างต่อเนื่องมีความจำเป็นในการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้สูงเพื่อความต้องการของตนเองเพิ่มขึ้นตามไปด้วย การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในอุดตที่ผ่านมาขาดความระมัดระวัง ไม่มีความรู้เพียงพอและการใช้เทคโนโลยีไม่เหมาะสม ไม่มีแผนการจัดการ ตลอดจนกระบวนการผลิตที่มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติหลายประเภท เช่น ทรัพยากรน้ำ ป่าไม้ น้ำมัน และมีการปล่อยมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อม ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น (นิยมวิริยะตนานนท์, 2555)

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเติ่งโภมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม  
เนื่องจากการใช้ทรัพยากร ส่งผลต่อปริมาณและคุณภาพของทรัพยากร ดังต่อไปนี้  
ดินซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูก ทรัพยากรน้ำ ป้าไม้ ความหลากหลายทางชีวภาพต่างๆ ถูกทำลายอย่างรวดเร็ว ปัญหาน้ำเสีย ผลกระทบทางอากาศ ผลกระทบทางเสียง และที่สำคัญ เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ทำให้โลกนี้เข้มแข็งมากขึ้น ด้วยความรุนแรงและความถี่มากยิ่งขึ้น (เกษม จันทร์แก้ว, 2553) สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย โดยเฉพาะพื้นที่ป้าไม้ยังคงถูกบุกรุกทำลาย ส่งผลกระทบต่อความสมดุลของระบบบิวเวอร์และความหลากหลายทางชีวภาพ พื้นที่ป้าไม้ของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยลดลงจาก 171 ล้านไร่ ในปี 2504 หรือคิดเป็นร้อยละ 53.3 เหลือ 107.6 ล้านไร่ในปี 2552 หรือคิดเป็นร้อยละ 33.6 ของพื้นที่ประเทศไทย ส่งผลให้เกิดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพจากพื้นที่ป้าที่ลดลง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557)

ความหลอกหลายทางชีวภาพ นับเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญมีคุณค่ามาก นอกจะจะช่วยให้มุนชยชาติสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้แล้วยังช่วยเกื้อกูลให้สั่งมีชีวิตบนโลกสามารถดำเนินพันธุ์อยู่ได้ ทรัพยากรธรรมชาติมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี ผู้คนในอดีตได้รับไว้โดยธรรมชาติความหลากหลายทางชีวภาพเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะ

ความหลากหลายทางพันธุกรรมของผึ้งสายพันธุ์ชันโรง มีรายงานว่ามีประมาณ 400 ชนิด โดยพบในทวีปเมริกามากกว่า 300 ชนิด ทวีปแอเชียภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พบ 60 ชนิด (Sakagami, 1990) มีการรายงานชนิดของผึ้งสายพันธุ์ชันโรงที่พบในประเทศไทยจำนวน 32 ชนิด (ธัชคณิน จงจิตวิมล, 2553) ผึ้งสายพันธุ์ชันโรงเป็นผึ้งธรรมชาติที่สำคัญของประเทศไทย มีส่วนสำคัญในการสร้างผืนป่าอย่างยั่งยืน เมื่อมีการตัดไม้ทำลายป่าอย่างส่งผลกระทบต่อผึ้งสายพันธุ์ชันโรง จำนวนรังและประชากรลดลง ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ในปัจจุบันคนไทยรู้จักผึ้งสายพันธุ์ชันโรงกันน้อยมาก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผึ้งสายพันธุ์ชันโรงลดลงอย่างรวดเร็วเนื่องจากถูกทำลายโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์และไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของผึ้งสายพันธุ์ชันโรงอย่างแท้จริง (สมนึก บุญเกิด, 2544)

ตำบลปักวี อำเภอสามัคคี จังหวัดจันทบุรี มีผึ้งสายพันธุ์ชันโรง 4 ชนิด ได้แก่ ชันโรงปากแตร (Lepidotrigona terminate Smith) ชันโรงขันเงิน (Tetragonula pagdeni Schwarz) ชันโรงขันเงินหลังลาย (Tetragonula fuscobalteata Cameron) และชันโรงชูปเปอร์คลี (Hypotrigona klossi Schwarz) ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์ชันโรง ได้แก่ การใช้เป็นแมลงผสมเกสร การใช้น้ำผึ้ง และการแปรรูปผลผลิตที่ได้จากผึ้งสายพันธุ์ชันโรงเป็นสนับ โลชั่นบำรุงผิว แคมพู สวนแนวทางการพัฒนาศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชันโรง พ布ว่า จะต้องประกอบด้วยการสร้าง ภาคีเครือข่ายเพื่อการมีส่วนร่วม การจัดโครงสร้างการบริหารงาน การพัฒนา สำนักงานและฐานการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการประสานงาน ประชาสัมพันธ์ และงบประมาณ (เกียรติภูมิ จันเต, 2558)

แนวทางที่จะสามารถแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่ออนุรักษ์ไว้ซึ่งความหลากหลาย ทางชีวภาพโดยเฉพาะผึ้งสายพันธุ์ชันโรงได้นั้นคือ การทำให้ผู้ใช้ทรัพยากรหรือประชาชนทุกคนได้มีความรู้และความตระหนักรถึงปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความสำคัญของผึ้งสายพันธุ์ชันโรงด้วยการให้การศึกษาจึงจะทำให้การอนุรักษ์ผึ้งสายพันธุ์ชันโรงมีประสิทธิภาพ (เกษตร จันทร์แก้ว, 2553, สมนึก บุญเกิด, 2544) โดยเฉพาะศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ด้าน

สิ่งแวดล้อมทั้งกายภาพ ชีวภาพ สังคมและวัฒนธรรม มีองค์ประกอบ ได้แก่ อาคาร สถานที่ ห้องเรียนธรรมชาติ สื่อการเรียนรู้ บุคลากรที่มีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา มีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เจตคติ ค่านิยม และมีทักษะในการปักป้องดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีจิตสำนึกรัก ธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาบุคลากรด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สามารถดำเนินงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2557)

จากปรากฏการณ์ความสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพโดยเฉพาะผึ้ง สายพันธุ์ชั้นโรง และขาดศูนย์เรียนรู้ที่อาศัยชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงสนใจในรู้ (Curiosity) ว่าประชาชนมีความต้องการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรงหรือไม่ จึงได้ศึกษาวิจัยเพื่อสำรวจและเปรียบเทียบ ความต้องการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ ชั้นโรง ตำบลป่าตีวี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

## วัตถุประสงค์การวิจัย

- เพื่อศึกษาความต้องการของประชาชนต่อการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรง ตำบลป่าตีวี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
- เพื่อเปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคลกับความต้องการในการจัดตั้งศูนย์ สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรง ตำบลป่าตีวี อำเภอ เมือง จังหวัดจันทบุรี

## วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาความต้องการ และเปรียบเทียบลักษณะ ส่วนบุคคลกับความต้องการของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์ สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรง ตำบลป่าตีวี อำเภอ เมือง จังหวัดจันทบุรี ดังนี้

1. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการของประชาชนในการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรง ตำบลป่ากี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

2. ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้นำชุมชน 12 คน ผู้บริหารท้องถิ่น 5 คน สมาชิกสภาท้องถิ่น 11 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา 15 คน เกษตรกร 1,449 คน (ทbayเบียนเกษตรกรตำบลป่ากี สำนักงานเกษตรชำนาญค้า 2558)

3. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.1 กลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้นำชุมชน 12 คน ผู้บริหารท้องถิ่น 5 คน สมาชิกสภาท้องถิ่น 11 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา 15 คน

3.2 กลุ่มเกษตรกร กำหนดโดยตารางเครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 302 คน จากนั้นหาสัดส่วนโดยการเทียบบัญญติไตรยางศ์ จำนวน 12 หมู่บ้าน และสุ่มโดยการจับฉลาก รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 345 ตัวอย่าง

4. ระยะเวลาในการวิจัย เดือนพฤษภาคม - มิถุนายน พ.ศ. 2558

5. พื้นที่การวิจัย ตำบลป่ากี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ความต้องการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรง ตำบลป่ากี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เป็นแบบสอบถามปลายปิด

ส่วนที่ 2 ลักษณะของความต้องการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรง ตำบลป่ากี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เป็นแบบสอบถามปลายปิดมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) ดังนี้

5 หมายถึง ความต้องการในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ความต้องการในระดับมาก

3 หมายถึง ความต้องการในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ความต้องการในระดับน้อย

1 หมายถึง ความต้องการในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรง ตำบลป่าติว อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

6. แบบสอบถามผ่านการตรวจความเที่ยงตรง (Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้วได้ปรับแก้ตามคำแนะนำแล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกันแล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยสูตรของ Cronbach's alpha ได้เท่ากับ 0.75 จึงนำไปใช้เก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

7. วิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

## ผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 57.4 และเพศหญิง ร้อยละ 42.6 อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 30 - 42 ปี ร้อยละ 65.8 รองลงมาอยู่ในช่วง 43 - 55 ปี ร้อยละ 30.1 และอายุ 56 ปีขึ้นไป ร้อยละ 4.1 อายุเฉลี่ย 39.97 ปี จบการศึกษา ส่วนใหญ่ระดับปวชระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 71.9 รองลงมา มัธยมศึกษา ร้อยละ 21.4 และปวช ร้อยละ 6.7 สถานภาพส่วนใหญ่ เป็นเกษตรกร ร้อยละ 87.5 รองลงมาคือครูและบุคลากรทางการศึกษา ร้อยละ 4.3 ผู้นำชุมชน ร้อยละ 3.5 สมาชิกสภาท้องถิ่น ร้อยละ 3.2 และผู้บริหารท้องถิ่น ร้อยละ 1.4

ความต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรง ตำบลป่าติว อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี พ布ว่ามีความต้องการ ร้อยละ 100

ลักษณะของศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผู้ชายพันธุ์ชันโรง ตำบลปัตวี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เมื่อแยกเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการให้ศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผู้ชายพันธุ์ชันโรงเข้าไปมีบทบาทสนับสนุนการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่มากสูงสุด ( $\bar{x} = 4.14$ ) รองลงมาต้องการฝึกอบรมเกี่ยวกับผู้ชายพันธุ์ชันโรงในตำบล ( $\bar{x} = 4.11$ ) ต้องการให้เทศบาลตำบลปัตวีสนับสนุนสถานที่ งบประมาณ และบุคลากร ให้แก่ศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาอย่างต่อเนื่อง ( $\bar{x} = 4.10$ ) ให้ศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาจัดการฝึกอบรมโดยอาศัยฐานการเรียนรู้ในชุมชน และจัดตามสภาพจริง ( $\bar{x} = 4.08$ ) เป็นศูนย์ฝึกอบรมด้านผู้ชายพันธุ์ชันโรงที่อาศัยวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้จากห้องถิน ( $\bar{x} = 3.90$ ) มีศูนย์รวมรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้ชายพันธุ์ชันโรงระดับตำบล และต้องการสถานที่ฝึกอบรมด้านผู้ชายพันธุ์ชันโรงที่มีความพร้อมและสะดวกต่อการให้บริการประชาชน ( $\bar{x} = 3.89$ ) มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้ชายพันธุ์ชันโรงระดับตำบลเพื่อเป็นแหล่งศึกษาดันครัว ( $\bar{x} = 3.88$ ) มีศูนย์ประสานงานด้านผู้ชายพันธุ์ชันโรง ( $\bar{x} = 3.87$ ) และมีกิจกรรมการฝึกอบรมเกี่ยวกับผู้ชายพันธุ์ชันโรง ( $\bar{x} = 3.85$ ) ต้องการเป็นวิทยากรห้องถินถ่ายทอดองค์ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการฝึกอบรม ( $\bar{x} = 3.84$ ) ต้องการหลักสูตรการฝึกอบรมเกี่ยวกับผู้ชายพันธุ์ชันโรงที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ( $\bar{x} = 3.80$ ) และให้มีสื่อการเรียนการสอน คุุกรรณ์คำนวณความสะดวกต่อการเรียนรู้อย่างเพียงพอในศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษา ( $\bar{x} = 3.79$ ) ดังตารางที่ 1

ผลการเปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคลกับความต้องการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผู้ชายพันธุ์ชันโรงตำบลปัตวี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี พぶว่า

1. อายุของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันมีความต้องการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ผู้ชายพันธุ์ชันโรงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.01$ ) ดังตารางที่ 2

2. ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันมีความต้องการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.01$ ) ดังตารางที่ 3

3. สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันมีความต้องการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.01$ ) ดังตารางที่ 4

4. เพศของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันมีความต้องการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรงไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 5

## สรุปและอภิรายผล

การวิจัยความต้องการของประชาชนต่อการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรง ตำบลป่ากี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สรุปได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรง ตำบลป่ากี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ร้อยละ 100 ทั้งนี้อาจเป็นเพจจะว่าการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นเรื่องใหม่สำหรับประชาชนตำบลป่ากีและเห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มนักเรียน นักศึกษา นักวิจัย เกษตรกรกลุ่มชนใจ โดยอาศัยทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น ตลอดจนเทศบาลตำบลป่ากีมีความพร้อมที่จะให้การสนับสนุนในทุกด้านเพื่อเป็นไปตามกำหนดหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติให้ทุกประการ (อรัญ พงศ์ศักดิ์, 2558)

ลักษณะของศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรงที่ต้องการ พบว่า ต้องการให้เข้าไปมีบทบาทสนับสนุนการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่มากที่สุด รองลงมาต้องการให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรงเกิดขึ้นในตำบล โดยอาศัยฐานการเรียนรู้ในชุมชนและจัดตามสภาพจริง ตลอดจนต้องการให้เทศบาลตำบลป่ากีสนับสนุนสถานที่บงประมวลน บุคลากรอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนกับการศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของผู้นำชุมชนและประชาชนในอำเภอโคกเจริญ จังหวัดพัทบุรี ที่มีต่อสถานวิจัยลพนวี (นิตยา ดอนตี และคณะ, 2557) พบว่า

ต้องการให้สถานีวิจัยลบบุรีจัดโครงการฝึกอบรมและอาชีพเสริมให้แก่เกษตรกรและประชาชน ต้องการให้เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ประชาชนจะได้ขอรับบริการจากสถานีวิจัยลบบุรีมากขึ้น และการศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปักเกร็ด จังหวัดจันทบุรี (พระบรรพต ตยานันท์, 2557) พบว่าประชาชนมีความคาดหวังต่อการพัฒนาสังคมด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคลกับความต้องการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรง พบร่วม อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ แตกต่างกันมีความต้องการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ  $0.01$  สอดคล้องกับการศึกษาความต้องการการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน เทศบาลตำบลโพสสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง (นิติ พึงเพ็ชร, 2554) พบว่าประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีความต้องการการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

### ข้อเสนอแนะ

1. ควรดำเนินการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรงตำบลปักวี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
2. เทศบาลตำบลปักวี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ควรริบบทบทส่งเสริม การพัฒนาศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรง ตำบลปักวี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ด้วยการจัดสรรวิธีการดำเนินการอย่างเพียงพอ และต่อเนื่อง
3. การดำเนินงานของศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรง ตำบลปักวี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี จะต้องมีเครื่องข่ายระหว่าง ส่วนราชการและภาคประชาชน โดยสามารถให้บริการจัดการฝึกอบรมทั้งในและนอกสถานที่ ตลอดจนมีฐานการเรียนรู้ในชุมชนให้สามารถเรียนรู้ได้ตามสภาพจริง

## เอกสารอ้างอิง

เกษม จันทร์เก้า. (2553). วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เกียรติภูมิ จันเต. (2558). แนวทางการพัฒนาศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผู้สายพันธุ์ขันโรงตำบลป่าตวี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี.

วารสารหน่วยวิจัยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้. 6(1) : 32 - 45.

นัชคนิน จงจิตวิมล. (2553). ความหลากหลายของชั้นโรง (Apidae, Meliponinae) ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทุ่งแสงลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก เพชรบูรณ์. Narasuan University Science Journal. 7(2) : 71 - 85.

ธิติ พึงเพ็ชร. (2554). ความต้องการการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชนเทศบาลตำบลโพสสะ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง.

วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีวิชัยวิทยา.

นิตยา ดันตรี และคนอื่นๆ. (2557). ความคิดเห็นและความต้องการของผู้นำชุมชนและประชาชนในอำเภอโศกเจริญ จังหวัดลพบุรี ที่มีต่อสถานีวิจัยลพบุรี. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 6 พ.ศ. 2557.

พระบรรพต ดยานนโน (ปืนสง). (2557). ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

วินัย วีระวัฒนวนนท์. (2555). สิ่งแวดล้อมศึกษาในยุคโลกร้อน. พิษณุโลกดอทคอม.

เกษตรฯ อำเภอเมือง, สำนักงาน. (2558). ทะเบียนเกษตรฯ อำเภอเมืองแยกรายตำบล. อัคสำเนา.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11. (Online). Available : <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf> [2557, มีนาคม 3].

สมนึก บุญเกิด. (2544). ผู้. มติชน. กรุงเทพมหานคร.

อรัญ พงศ์ศักดิ์. (2558). สัมภาษณ์ [2558, พฤษภาคม 10]

Sakagami. S.F.; T. Inoue and S'Salmah. 1990. Stingless bee of Central Sumatra. Hokkaido University Press, Sapporo.

ตารางที่ 1 แสดงถักราชนาของศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรงตามความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ( $n = 345$ )

ข้อที่ ลักษณะความต้องการ	มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	$\bar{x}$	S.D.
1. ท่านต้องการให้มีการฝึกอบรม เกี่ยวกับผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรง ที่อาชีวศึกษาการเรียนรู้ภาษาใน ท้องถิ่น	104 ฝึกอบรมเกี่ยวกับผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรง ที่อาชีวศึกษาการเรียนรู้ภาษาใน ท้องถิ่น	179 (30.1) (51.9)	61 (17.7) (0.03)	1 (0.00) (0.00)	0 4.11 (0.00)	4.11	0.69
2. ท่านต้องการให้มีกิจกรรมการ ฝึกอบรมเกี่ยวกับผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรง ที่อาชีวศึกษาการเรียนรู้ภาษาใน ท้องถิ่น	71 ฝึกอบรมเกี่ยวกับผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรง ที่อาชีวศึกษาการเรียนรู้ภาษาใน ท้องถิ่น	173 (20.6) (50.1)	80 (23.2) (6.1)	21 (6.1) (0.0)	0 3.85 (0.0)	3.85	0.81
3. ท่านต้องการให้มีศูนย์รวม รวม ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผึ้งสายพันธุ์ ชั้นโรงระดับตำบล	77 ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผึ้งสายพันธุ์ ชั้นโรงระดับตำบล	172 (22.3) (49.9)	79 (22.9) (4.6)	16 (4.6) (0.3)	1 (0.3) (0.3)	3.89	0.80
4. ท่านต้องการให้มีศูนย์ปรบสาน งาน เกี่ยวกับผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรงระดับ ตำบล	76 เกี่ยวกับผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรงระดับ ตำบล	172 (22.0) (49.9)	76 (22.0) (5.8)	20 (5.8) (0.3)	1 (0.3) (0.3)	3.87	0.82
5. ท่านต้องการศูนย์ฝึกอบรมด้านผึ้ง สายพันธุ์ชั้นโรงที่อาชีววิทยากร ถ่ายทอดองค์ความรู้จากท้องถิ่น	87 ศูนย์ฝึกอบรมด้านผึ้ง สายพันธุ์ชั้นโรงที่อาชีววิทยากร ถ่ายทอดองค์ความรู้จากท้องถิ่น	166 (25.2) (48.1)	68 (19.7) (5.8)	20 (5.8) (1.2)	4 (1.2) (1.2)	3.90	0.88
6. ท่านต้องการให้มีหลักสูตรการ ฝึกอบรมด้านผึ้งสายพันธุ์ชั้นโรงที่ เหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่	86 เหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่	144 (24.9) (41.7)	77 (22.3) (10.7)	37 (10.7) (0.3)	1 (0.3) (0.3)	3.80	0.94
หลักหลาด							

## ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่ ลักษณะความต้องการ	มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย ที่สุด (2)	น้อย (1)	$\bar{x}$	S.D.
	มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย ที่สุด (2)	น้อย (1)		
7. ท่านต้องการสถานที่ฝึกอบรมด้านผู้ ชายพันธุ์ชันโรงที่มีความพร้อมและ สะดวก ต่อการให้บริการประชาชน	94	170	36	40	5	3.89	0.98
8. ท่านต้องการให้มีสื่อการเรียนการ สอน อุปกรณ์อำนวยความสะดวก (28.7) ต่อการเรียนรู้อย่างเพียงพอในศูนย์ สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ ภูมิปัญญา ผู้ชายพันธุ์ชันโรง	99	118	91	31	6	3.79	1.01
9. ท่านต้องการเป็นวิทยากรห้องถัง ถ่ายทอดองค์ความรู้กลุ่มเป้าหมายที่ เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับผู้ชาย พันธุ์ชันโรง	96	153	51	38	7	3.84	1.01
10. ท่านต้องการให้มีฐานข้อมูล เกี่ยวกับผู้ชายพันธุ์ชันโรงระดับ (27.2) ดำเนลเพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า	94	137	96	15	1	3.88	0.88
11. ท่านต้องการให้ศูนย์สิ่งแวดล้อม ศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญา (28.7) ผู้ชายพันธุ์ชันโรง บริหารงานรุน คณะกรรมการฝึกอบรมมีส่วนร่วม จากภาครัฐและประชาชน	99	133	85	27	1	3.87	0.92
12. ท่านต้องการให้ศูนย์สิ่งแวดล้อม ศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญา (35.4) ผู้ชายพันธุ์ชันโรงเข้าไปเมืองทบทาท สนับสนุนการศึกษาของโรงเรียน ในพื้นที่	122	157	61	5	0	4.14	0.75

## ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อที่ ลักษณะความต้องการ	มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย ที่สุด (2)	น้อย (1)	$\bar{x}$	S.D.
	มาก	ปาน	น้อย				
13. ท่านต้องการให้เทศบาลดำเนินปัจจี สนับสนุนสถานที่งบประมาณ และ บุคลากร ให้แก่ศูนย์สิ่งแวดล้อม ศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ผู้ชายพันธุ์ชันโรงอย่างต่อเนื่อง	140 (40.6)	116 (33.6)	74 (21.4)	15 (4.3)	0 (0.0)	4.10	0.88
14. ท่านต้องการให้ศูนย์สิ่งแวดล้อม ศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญา (42.9) ผู้ชายพันธุ์ชันโรงจัดกระบวนการ ฝึกอบรมโดยอาศัยฐานการเรียนรู้ ในชุมชน และจัดตามสภาพจริง	148 (42.9)	116 (33.6)	51 (14.8)	23 (6.7)	7 (2.0)	4.08	1.01
15. ท่านต้องการให้ศูนย์สิ่งแวดล้อม ศึกษาด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญา (35.4) ผู้ชายพันธุ์ชันโรงเป็นต้นแบบ การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้าน <sup>2</sup> สิ่งแวดล้อมให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ในระดับตำบล	122 (35.4)	97 (28.1)	96 (27.8)	23 (6.7)	7 (2.0)	3.88	1.03

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษา  
ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผู้ชายพันธุ์ชันโรง ดำเนินปัจจี จำพวกตาม  
จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (n)	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
30 - 42 ปี	227	60.64	11.19		
43 ปีขึ้นไป	104	56.48	7.62	3.44	0.001*

\* $p < 0.01$

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผู้สยายพันธุ์ชั้นโรงตำบลปักวี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (n)	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
ประถมศึกษา	248	56.17	8.92	- 9.57	0.000*
มัธยมศึกษาปีที่ 1	74	67.56	9.16		

\* $p < 0.01$

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผู้สยายพันธุ์ชั้นโรงตำบลปักวี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (n)	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
ผู้นำชุมชน/ครู/ผู้บริหาร ห้องถีน/สมาชิกสภาห้องถีน	43	50.79	11.77	- 5.71	0.000*
เกษตรกร	302	60.11	9.74		

\* $p < 0.01$

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการจัดตั้งศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผู้สยายพันธุ์ชั้นโรงตำบลปักวี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (n)	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
ชาย	198	59.67	9.83	1.47	0.14
หญิง	147	57.99	11.21		